

FELICIA ANTIP, mare doamnă a presei românești – neobosită și după 60 de ani de activitate



O cunosc pe doamna Felicia Antip de peste 40 de ani, deși, personal, am întâlnit-o foarte târziu, abia cu doi ani în urmă. O știam după scrierile ei, pe care le citeam săptămânal. Am invidiat-o dintotdeauna pentru cultura ei multilaterală, capacitatea de analiză, rigoarea logică a celor scrise de domnia-sa, atât în recenzii de cărți, care depășeau cu mult ceea ce înțelegem noi prin acest gen, în cronicile sale de televiziune, dar, în ceea ce mă privește și mă interesa în primul rând, în articolele de politică externă, care, deși scrise în perioada în care a prezentat aspectele pozitive ale Occidentului era un tabu, reușeau să redea o imagine obiectivă a acelei lumi. A fost pentru mine un model, am vrut să scriu ca ea, să știu cât știe ea. Din păcate, sunt departe de a fi așa, este greu să „concrezi” o personalitate ca Felicia Antip, care, de 60 de ani, scrutează neobosit fenomenul politic și cel cultural. Am pus verbul la prezent, deoarece cea pe care am numit-o în titlu „mare doamnă a presei românești” este la fel de activă și acum, când a trecut pragul celor opt decenii.

„Pe dinăuntru mă simt la fel ca la 18 ani, din păcate, buletinul îmi spune altceva. Întotdeauna, când un medic sau altcineva mă întreabă câți ani am, trebuie să socotesc în gând și rezultatul mă surprinde și mă cam sperie”, mi-a explicat ea, când am întrebat-o cum se simte după recenta ei aniversare. Cum cunosc perfect acest sentiment, nu am mai intrat în amănunte și am întrebat-o despre ultimul ei volum, *Aventuri ale conștiinței de sine*, apărut la Editura Hasefer, lansat la Târgul de Carte „Gaudeamus”. „Sămânța din care a crescut această carte a constat în articole apărute de-a lungul timpului (după 1992) în *«Adevărul literar și artistic»*, unde am deținut o pagină despre cărți străine, până în momentul când revista și-a schimbat conducerea și orientarea - mi-a relatat domnia-sa. De-a lungul a 32 de ani, am scris despre sute de cărți. Mă pasionează literatura și, de asemenea, viața lumii și mersul ei, presa... mai am câteva marote care-mi orientează lecturile. În secolul al XX-lea s-au întâmplat lucruri teribile, mulți scriitori le-au trăit cu toată ființa lor, au fost marcați de ele, au încercat să le înțeleagă. Eu m-am străduit doar să dau seamă de dramele istoriei, de dramele lor, de dramatismul trăirilor lor în istorie”.

Carierea ei de ziaristă a început încă din studenție. La „Agerpres” și, ulterior, la revista „Lumea”, a observat îndeaproape frământările vieții internaționale între 1950 și 1972. Nicăieri nu s-a simțit mai „acasă” decât la „Lumea” (a fost una dintre fondatoarele acestei publicații atât de apreciate de cititori înainte de 1990). „Mă ocupam de Statele Unite și am încercat, și am reușit, să prezint această țară cât mai aproape de adevăr. Bănuiesc că articolele mele au plăcut și americanilor, deoarece am fost invitată de ei să fac o vizită în Statele Unite. Nu vă spun de câte ori mi s-a refuzat plecarea, dar până la urmă, prin bunăvoința unui redactor-șef, am primit aprobarea și am reușit să văd America. A fost ceva de neuitat, locurile în care am fost, oamenii cu care m-am întâlnit și modul în care am fost tratată în acel grup de ziariști veniți de pretutindeni”.

La „Lumea” a introdus, pentru prima oară în presa vremii, o „poștă a redacției”, utilizată ca mijloc real de dialog cu cititorii: „Am răspuns la toate scrisorile, chiar și la unele care ar fi putut să fie considerate pe atunci «provocatoare». Am încercat să găsec răspunsuri corecte la toate problemele ridicate de

cititori, chiar dacă uneori eram nevoită să găsec formulări sibilnice”, își amintește ea. Doamna Felicia Antip se mândrește și cu faptul că a lansat, în „Lumea”, rubrica „Puncte de vedere”, traducerea și publicarea unor articole din presa străină, care lărgeau perspectiva cititorilor asupra lumii și puteau să le dea de gândit.

Despărțirea de această „primă dragoste” a fost dureroasă, mai ales că și-a dat seama că motivația a fost etnică. „Așa-zisa reducere de personal ne-a vizat pe noi, cei patru evrei care eram în redacție. Doi au reușit până la urmă să rămână. Eu n-am fost printre ei”.

Mi-a povestit apoi despre rubricile pe care le-a deținut în numeroase publicații. „Din 1953, am avut în permanență o rubrică personală, pe diferite teme. Am început cu *«Femei în lume»* la revista *«Magazin»*, pe atunci un supliment la *«România liberă»*. Au urmat cronicile de politică externă în *«Contemporanul»*, în anii '60, cronicile de televiziune, între 1966 și 1969, la *«Flacăra»* dinaintea lui Adrian Păunescu, apoi rubrica *«Am citit despre...»* (scriitorii străini moderni, netraduși în România), susținută în *«România literară»* din 1972 până în 1991. Din 1992, a reluat în *«Adevărul literar și artistic»* prezentarea și discutarea cărților străine. În prezent, publică sporadic, în revista „Cultura”, cronici de carte și de televiziune.

Cum subtitlul ultimului ei volum este *«Scriitorii evrei față-n față cu destinul lor»*, am întrebat-o despre raporturile ei cu iudaismul. Mi-a povestit că a făcut parte dintr-o familie laică, foarte cultivată în probleme de iudaism. În familia domniei-sale a existat un bun hobotnic și o bunică, fiica unui țadic din Colomeea, cu gândire modernă, cultă, cunoscătoare de limbi străine. Generația următoare a păstrat tradiția culturală iudaică, nu însă și tradiția religioasă. A cunoscut din experiență directă perioada dictaturii antonesciene și a legilor rasiste, mi-a povestit despre primele manifestări de antisemitism, resimțite încă în școala primară, la Focșani, unde avea să poarte mai târziu steaua galbenă. Tatăl ei, medic și căpitan în rezervă, fost voluntar în primul război mondial, nu numai că și-a pierdut toate drepturile, dar a fost luat ostatic de Comandamentul german local. Alungată din școală, a urmat cursurile unui liceu particular evreiesc, unde a învățat și limba ebraică, pe care în mare parte a uitat-o, dar nu de tot. „Când am fost prima dată în Israel, mi-am dat seama că reușeam să descifrez firmele sau afișele de pe stradă și că le și înțelegeam”. Tot la liceu, a studiat în ebraică Tora. „Mi-am pus dintotdeauna întrebări în legătură cu unicătatea destinului neamului evreiesc”, mi-a spus ea. De fapt, nu era cazul să-mi explice: problematica volumului *Aventuri ale conștiinței de sine* ilustrează pe deplin această preocupare.

„Ați avut vreodată regrete, ați fi vrut să faceți altceva?”, am întrebat-o, în final. „Am fost, cum se zice, *«un scriitor cu bucata»*, cu termene fixe pentru articole, așa că proiectele mele se opreau aici. Nu, n-aș fi vrut să fac altceva, mi-am iubit și îmi iubesc meseria pe care am ales-o”.

Proiectele de anvergură și le realizează acum, dovadă acest volum, dar și altele care au apărut după 1990 și cele la care se gândește în viitor. Căci vârsta nu o împiedică pe Felicia Antip să-și continue, cu aceeași forță și tinerețe, activitatea ca acum 20-30 sau 40 de ani.

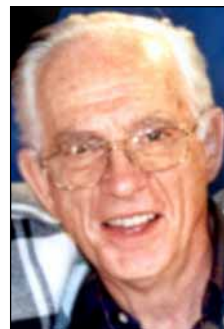
EVA GALAMBOS

„Nu am regrete,
n-aș fi vrut să fac
altceva, mi-am iubit
și îmi iubesc
meseria”

Expunere de motive pentru o nouă rubrică Cupluri celebre ale scenei și ecranului românesc și «parteneriate» de musical

Începând cu numărul viitor, *Octavian Sava*, va (re)debuta cu o nouă rubrică despre mari cupluri de comici ai teatrului românesc de revistă: Stroe și Vasilache, Vasile Tomazian și Zizi Șerban, Mircea Crișan și Rolanda Camin, Horia Șerbănescu și Radu Zaharescu, Toma Caragiu și Anda Călugăreanu ș.a. Dar și despre colaborări între celebri autori de texte și compozitori ai musicalului românesc. Ideea acestui nou serial, care, sperăm, va fi încă un punct de atracție pentru cititori, nu s-ar fi ivit, dacă

Octavian Sava n-ar fi primit „nota zero la purtare”, dacă n-am fi făcut cu el (cu textele lui, vreau să spun) atâtea revelioane pline de umor de calitate, reușind, în bună tradiție evreiască, să ne transforme „cenușiu” cotidian în „albastru”. Dacă n-ar fi campion de „Formula 1” la spectacolele noastre de Purim, n-ar fi compus atâtea musicaluri, cel puțin, la fel de aplaudate, dacă nu mai mult, ca „Esteră”, la T.E.S. Dacă n-ar fi specialist în „parteneriate” artistice longevive, cum este cel cu *Marius Teicu*, care ne-a adus nouă, beneficiarilor, „dividende” considerabile. Dacă Octavian Sava n-ar fi și legatar al unor călăuze pribege, acum, pe calea fără umbră: Mihail Sebastian, profesorul de la Liceul „Cultura”, Octav Păncu Iași, Tudor Vornicu... Zice-se că veselia dispare o dată cu vârsta. Ei bine, Octavian Sava „n-are vârstă”. Plus că, după modesta mea părere, aș înclina să cred, că, dimpotrivă, „veselia” e direct proporțională cu numărul anilor. Veselia pe hârtie sau pe monitor nu prea seamănă cu trlul păsărilor. Ea ascunde multă luciditate amară. La-nceputul carierei, Octavian Sava a scris un triptic dramatic dedicat mamei. În anii din urmă, a publicat la Hasefer o carte despre „Cazul Beilis”. „Vârsta” îl surprinde plin de idei, de vervă, de proiecte. Și, fiindcă tot a venit vorba de vârstă, folosim prilejul pentru a-i ura și „la mulți și buni ani!”, „Ad Mea Veersrim!” sau, fiindcă-i inflație, „Ad Mea Hamişim!” (până la 150!).
IULIA DELEANU



„Ad Mea Veersrim!”, FELICIA MOHR



La 14 februarie a.c., colaboratoarea noastră Felicia Mohr a împlinit 77 de ani. Îi urăm poetei „Ad Mea Veersrim!”.

Definiție

Sunt o parte a întregului
a ființei și morții,
a timpului.
O parte a trăirii solare,
a faptelor Pământului,
a rugurilor.
O parte a seminței duse
de vânt,
a esenței unui rod,
a căutării.
O parte a dorului,
a limitelor umbrei,
a spaimelor,
O parte a sunetului
în tăcere,
o viață.

Clubul Comunitar din IAȘI

Flori și un buchet de gânduri bune la o aniversare

Într-un cadru festiv, într-o însoțită zi de început de ianuarie, doamnele prezente la Clubul Comunitar din Iași au avut fericitul prilejul să o sărbătorească pe colega și prietena lor, doamna *Nutzy Grünberg-Grunea*, la împlinirea unei frumoase vârste rotunde, presărată, din loc în loc, cu destule „colțuri”, reprezentând suferințe fizice, dar mai ales sufletești, legate de dispariția celor dragi. Gândurile bune, înmănușate într-un frumos buchet de urări exprimate din inimă, darurile și florile primite au emoționat-o pe sărbătorită, care și-a tratat oaspeții cu dulciuri, fructe și... amintiri. La o ceașcă aburindă de cafea, dna Grunea a povestit, cu nostalgie, unele momente din activitatea ei profesională pusă în slujba teatrului idiș, în general, și a dansului, în special. În timpul războiului, a debutat într-un spectacol de varietăți, „Scala Melody”, realizat

la Iași de un grup de tineri evrei talentați și entuziaști, printre care s-au numărat Bițu Fălticeneanu, Lică Bluthal și Andrei Călărașu. După terminarea războiului, dna Grunea a colaborat la realizarea coreografiei unor spectacole la Teatrul Național din Iași, fiind foarte lăudată de mulți actori cunoscuți și, în special, de renumitul Miluță Gheorghiu, pentru diversele reprezentări cu „Chirița...”. Începând din anul 1949, ea a realizat coreografia spectacolelor Teatrului Evreiesc de Stat din Iași, de la prima până la ultima premieră, adunând astfel peste 30 de spectacole. În acest teatru, a instruit în arta dansului numeroase tinere talente și a creat un ansamblu de balet în care au dansat și studentele Anette Aizman-Vainer, Doina Negruș-



Popovici și Silvia Giban-Secrieru, care i-au rămas prietene până astăzi. După desființarea Teatrului Evreiesc de Stat din Iași, în anul 1963, și până la ieșirea la pensie, dna Grunea a condus cercurile de dans și de balet de la Casa Armatei, Casa Pionierilor și de la Clubul C.F.R. din Iași.

Ca și dansul, Iașul a constituit o permanență în viața doamnei Grunea. Deși a avut oferte de a pleca la ansambluri artistice bucureștene, nu le-a acceptat, deoarece era prea legată de Iașul natal și de frumoasele plaiuri moldave. Îmi amintesc cum, în copilărie, o admiram pe „doamna Nutzy” atunci când o întâlneam pe stradă sau o vedeam în sala Teatrului Evreiesc din Iași sau la grădina „Pomul Verde”. Era frumoasă și elegantă; avea o ținută și o prestanță deosebită. Timpul a trecut cu repeziciunea lui, lăsând urme peste noi toți, dar eu o admir și astăzi pentru faptul că nu se lasă coplesită de anii care se adună, cu bunele și cu relele lor. O admir și pentru că am descoperit la ea un suflet tânăr, sensibil și afectiv, care și-a dăruit cei mai frumoși ani dansului și căreia dansul i-a dăruit frumusețea vieții.

Acum, la ceas aniversar, îi doresc și îi dorim din inimă multă sănătate și fie ca încă mulți ani să-și păstreze tinerețea sufletului și a spiritului. Și, desigur, îi alăturăm și tradiționala urare „Ad Mea Veersrim”, cu speranța să-i mai facem încă mulți ani această urare și, de ce nu, și la... 120 de ani!

MARTHA EȘANU